
UNITATE, CINCIZECIME, BISERICĂ

ARGUMENTUL TEOLOGIC AL
UNITĂȚII ÎN IDENTITATE

„Un domn, O credință, Un botez”

Colecția *Duhul Adevărului* - 27

Făgăraș - 2022

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Introducere	9
I. Coordonate eclesiologice ale unității creștine	21
1. Contextul discuției despre <i>identitate</i> în creștinism	21
2. <i>Atributele credinței</i> izvorâte din <i>unitate</i>	31
3. <i>Axiologia eclesiologică</i> , cadru al împlinirii unității	38
4. <i>Identitatea personală în creștinism</i>	64
5. <i>Actul universal al mântuirii umanității</i> . Cuprinderea acestuia într-o <i>identitate universală a mântuirii</i>	92
6. <i>Actul întemeierii Unității-Întregului</i> . Cincizecimea, deschidere a veșniciei pentru umanitate, temelie și întemeiere a <i>unității</i>	116
7. <i>Actul fînțării în Unitate-Întreg</i> . Eclesiologia Unității-Întregului	121
II. Unitatea creștină în Identitatea Unică, Ortodoxă	135
1. Identitatea în confesiuni	135
Unitate în identitate. Unitate în identitatea unică a lui Hristos	135
Identitatea în confesiuni	136
Diversitate și unicitate	149
Criza de identitate din Ortodoxie	157
Sensul adevărului, comuniunea-unitatea	159
Botezul este făcut într-o identitate. Iconomie și identitate. Raportul între Biserică și ce este în afara Bisericii	171

Unicitatea identității.....	187
„Dreapta credință” și „Identitatea unică în adevăr”.....	194
Sfântul Iustin Popovici și problema poziționării față de identitatea unică a Bisericii	198
2. Dialogul intercreștin al <i>unicității identității</i> . Ortodoxia împlinește argumentul unicității identității. Ortodoxia este unitatea creștină, este purtătoarea de unitate.....	205
3. Unitatea creștină în Identitatea Unică, în Ortodoxie	211
III. Sinodul Unității Creștine în Ortodoxie	221
Bibliografie	233

I. COORDONATE ECLESIOLOGICE ALE UNITĂȚII CREȘTINE

„Suntem o Unitate-Întreg, păstrând toate ale credinței, în toate atribuțiile și dimensiunile acesteia, în Hristos și Treime, prin Duhul Sfânt.”

Capitolul prezintă câteva dintre coordonatele eclesiologice ale unității creștine legate de unitate, comuniune, credință, atribuțiile credinței, axiologia eclesiologică, identitate, pentru a oferi un suport pentru dezbateră completă a problemei intercomuniunii.

1. CONTEXTUL DISCUȚIEI DESPRE *IDENTITATE* ÎN CREȘTINISM

Profesorul N. Chițescu spune: „«În Biserică Dumnezeu Se unește cu oamenii pentru a-i lua în societatea Sa»”⁴ și „«Biserica e viața care e în sânul societății trinitare, revărsată în umanitate»”⁵. Apar o serie de întrebări: cu cine se unește Dumnezeu în om, cum este făptura cu care se unește, raportat la Sine? Cum este această făptură creată, care este chemată la unitate, care este individualitatea și identitatea acesteia, cum este ea creată și cum ajunge în această unire? Cine intră în unire cu Dumnezeu? Ce fel de făptură intră într-o unire cu Absolutul existenței? Răspunsul este un subiect legat și într-un anumit raport față de divinitate.

⁴ Prof. N. Chițescu, *Teologia dogmatică și simbolică*, Vol. 1, Editura Renașterea, Ediția a II-a, Cluj-Napoca, 2004, p. 156.

⁵ Prof. N. Chițescu, *Teologia dogmatică și simbolică*, Vol. 1, p. 156.

Omul este un subiect prin Dumnezeu, definit și legat de Dumnezeu. Cuprinderea și exprimarea acestei legături este în fapt ce trebuie să facem în această discuție despre unirea omului cu Dumnezeu. Omul este în câteva dimensiuni raportat față de Dumnezeu, de definire prin Dumnezeu, de legare cu Dumnezeu într-un act istoric, dar și de împlinire a existenței prin această legătură:

1. Ca *ființă creată*, fiind într-un raport față de divinitate de definire, este o ființă creată într-o identitate parțială, luând și primind un chip după Chipul Persoanei-Hristos și fiind în asemănare cu Ființa, fiind Dumnezeu prin harul lui Dumnezeu. Doar fiind într-un raport de identitate (nu absolută, nefiind Dumnezeu, fiind în asemănare), identitate parțială prin Dumnezeu, poate fi subiectul unirii și unității. Ce intră în unitatea Treimii poartă o asemănare și o identitate de un anumit fel, fiind într-un raport de un anumit fel cu Persoana-Hristos și Ființa-Treimea.
2. Ca *legătură*, primind o legătură cu Treimea, legătură definită și păstrată prin credință, legătură păstrată din Cincizecime, când această legătură este creată. Unitatea este o legătură a omului cu Dumnezeu.
3. Ca *existență împlinită*, împlinindu-se prin Ființă, prin Treime, prin credința care este o definire a omului, dar și o viață împlinită în Dumnezeu, asumată liber de om în Biserică.

Aceste dimensiuni majore sunt cuprinse în credință și exprimate în diferite dogme. Conținutul credinței este despre divinitate, dar și despre împlinirea umanității prin divinitate. Arată cum sunt împlinite aceste raporturi pe care le avem față de divinitate.

Am căutat în mai multe lucrări cum este tratat și văzut acest raport între Ființă și persoană, dar și care este legătura lui cu ideea de identitate, dar și dacă teologia ajunge să folosească și să creeze o teologie a identității. Tema identității în creștinism este una omniprezentă astăzi în teologie, explicit sau indirect, în fond discuția pe care dialogul intercultural o aduce fiind aceea a raportului între

identitate și comuniune. Am găsit în parcurgerea unor lucrări încercări de a problematiza acest raport, de a găsi o cale teologică și o soluție teologică pentru raportul între identitate și comuniune. Într-unul din lucrările găsite redau câteva mai jos, împreună cu câteva puncte importante de menționat despre acestea. Am încercat să acopăr atât teologia protestantă și cea catolică, cât și cea ortodoxă, fiind important de văzut pe ansamblu cum problema identității, legat de comuniune, este tratată teologic.

Relația între adevăr și identitate din punct de vedere dogmatic trebuie studiată mult mai precis, pentru că afirmațiile dogmatice nu pot fi făcute doar prin adevăr, ci pot fi făcute și prin identitate. Când vorbim despre persoană întâi vorbim despre identitate, nu despre adevăr. Când vorbim despre Hristos vorbim întâi despre identitatea Acestuia și despre raportul pe care îl avem, la nivel de identitate, între identitatea noastră și identitatea lui Hristos. Iar teologia trebuie să poată cuprinde și exprima ce suntem, raportat la identitate.

Unitatea în identitate este unitatea în identitatea pe care o primim de la Hristos, pe care o asumăm ca fiind dătătoare de viață, pentru noi. Nu primim doar un adevăr de la Hristos, ci primim un adevăr-identitate, o identitate unică și în unicitate. Ce ne leagă de persoană sunt identitatea, adevărul și comuniunea-legătura. Are noțiunea de identitate, legată de Hristos, aceeași putere ca noțiunea de adevăr? O dogmă dreaptă îți aduce identitatea corectă. O identitate corectă îți aduce o dogmă dreaptă. Există o unitate și identitate între identitate și adevăr. Pentru că identitatea este-are un adevăr și adevărul este o identitate. Sunt una.

1. Importanța temei teologiei identității creștine este văzută în existența unor conferințe și a unor lucrări colective pe tema înțelegerii identității creștine. Aș menționa aici lucrarea *Cristian Identity*, editată de Eduardus Van der Borgh, parte din *Studii în*

Lucrarea aduce diferite studii, precum *Identitatea creștină este o Identitate în Hristos, Identitatea creștină ca Identitate Baptismală, Botezul Creștin și o Identitate de Inclusivitate, Demnitate și Sfințenie, Identitatea Creștină, [Fericitul] Augustin despre Credință, Speranță și Iubire, Confesionalitate și Identitatea Bisericii – O Perspectivă Reformată, Identitatea Creștină și Unitatea Bisericii*. Își propune să fie o tratare largă a noțiunii de identitate creștină, aducând mai multe direcții pentru explorare, legătura între identitate și Hristos, legătura între identitate și botez, identitate și diversitate. Conferința și studiile propun o acoperire a acestui concept în legătura sa cu Biserica.

Limitarea acestor studii este în articularea corectă a noțiunii de identitate, legat de raportul între Ființă și persoană, cuprins în credință, în atributele credinței, într-o axiologie eclesiologică și într-o teologie a identității. Adică nu se punctează precis cum identitatea ia ființă în creștinism și ce este identitatea, doar se urmărește că există o identitate și este fundamentală pentru construcția creștină, că este legată de tot ce înseamnă Biserica, de unitate, botez, comuniune. Cumva se pierde din vedere ființa identității.

2. Karl Rahner în *Tratat fundamental despre credință* propune o tratare a unor teme teologice importante, care într-un fel ajung să încerce cuprinderea noțiunii de identitate. Karl Rahner spune: „Tratatul nostru de teologie fundamentală vrea să-i dea încredere omului că poate crede cu onestitate intelectuală tocmai plecând de la conținutul dogmei creștine. (...)”⁷

Teologul pornește în discuția teologică de la omul ca persoană și ca subiect: „Primul lucru pe care trebuie să-l spunem despre om referitor la Premisele mesajului revelat al creștinismului: omul

⁶ <https://epdf.tips/christian-identity-studies-in-reformed-theology.html>.

⁷ Karl Rahner, *Tratat fundamental despre credință*, p. 19.

este persoană, este subiect.”⁸ Apoi aduce o discuție despre Dumnezeu ca persoană: „Afirmația «Dumnezeu este persoană, El este un Dumnezeu personal» face parte dintre afirmațiile creștine fundamentale despre Dumnezeu.”⁹ Iar apoi aduce discuția despre raportul între om și Dumnezeu, despre cum este omul transcendent: „*Raportul omului cu fundamentul său transcendent: creaturalitatea*. Referitor la tema creaturalității ca și caracterizare a raportului nostru cu Dumnezeu, aici vom reflecta numai asupra trăsăturilor sale ultime și foarte formalizate, întrucât acest raport se exprimă în mod plener doar prin mesajul creștin în ansamblul său. Limitându-se la aceste calități extrem de formale și fundamentale, luăm în considerare întâi de toate acest raport, în nucleul său ultim, sub aspectul lui de raport creatural. (...) Creaturalitatea nu poate fi înțeleasă decât în cadrul experienței transcendentale ca atare (...). Creaturalitatea indică un raport absolut unic care se verifică doar o singură dată și care ocupă de aceea un loc singular și care ne este comunicat doar prin această experiență transcendentă ca atare.(...) În schimb atunci când reflectăm asupra raportului transcendentă dintre Dumnezeu și creatură, vedem că aici realitatea autentică și dependența radicală sunt două aspecte ale unicei și aceleiași realități și că prin urmare acestea cresc în aceeași măsură și nu invers și proporțional. (...)”¹⁰

Raportul acesta găsit de teolog este tratat într-un context prea larg, într-o încadrare generală a omului în restul creației, pierzându-se de fapt raportul autentic între om și Dumnezeu, care este unul unic. Și acest raport general numit *creaturalitatea* este unul prea general, care nu cuprinde specificul raportului între om și Dumnezeu.

3. Teologul reformat Jürgen Moltmann în *The Crucified God*, propune o dezbatere și problematizare a problemei identității

⁸ Karl Rahner, *Tratat fundamental despre credință*, p. 37.

⁹ Karl Rahner, *Tratat fundamental despre credință*, p. 102.

¹⁰ Karl Rahner, *Tratat fundamental despre credință*, p. 105, p. 107, p. 110.

creștine, legat de contextul actual al multiplelor identități creștine și legat de nevoile actuale ale societății. Teologul începe direct cu enunțul blocajului în care este teologia protestantă, cu privire la problema identității creștine, legat de contextul social: „Viața creștină a teologilor, bisericilor și a ființelor umane se confruntă astăzi mai mult decât oricând cu o dublă criză: *criza relevanței și criza identității*. Aceste două crize sunt complementare. Cu cât teologia și biserica au încercat să devină relevante problemelor actuale, cu atât sunt atrase mai mult în problema crizei propriilor identități creștine. Cu cât încearcă mai mult să revendice identitatea în dogmele tradiționale, drepturi și noțiuni morale, cu atât mai mult devin irelevante și necredibile. Această dublă criză poate fi descrisă ca dilema identitate-implicare.”¹¹

„*Criza Identității pentru Credința Creștină*. (...) Unde se situează identitatea credinței creștine? E dezvăluită ca apartenența la biserică. Dar aceasta, în orice caz, ne duce mai departe, dar nu mută problema prea puțin mai departe. Pentru creștini, identitatea bisericii este în ea însăși discutabilă, când forma pe care o ia este afectată de atât de multe interese. Cineva poate să indice către crez. Dar repetiția formulei crezului apostolic nu este o garanție a identității Creștine, ci doar simplu o loialitate către părinți și tradiție. Cineva poate să indice către experiențe particulare vocaționale, convertire și har în experiența personală de viață. Dar nici aceștia nu pot garanta identitatea cuiva drept creștin. (...) Identitatea creștină poate fi înțeleasă doar ca un act de identificare cu Hristosul crucificat (...). Dacă identitatea creștină vine în existență prin acest dublu proces de identificare, atunci este clar că nu poate fi descris în termeni de credință, nici că poate fi protejat împotriva decăderii prin formule corecte doctrinare, ritualuri repetabile și setare de tipare de comportament moral.”¹² „Teologia creștină își găsește identitatea în crucea lui Hristos. Viața creștină este găsită ca fiind creștină într-un dublu

¹¹ Jürgen Moltmann, *The Crucified God*, p. 2.

¹² Jürgen Moltmann, *The Crucified God*, pp. 19-20.